

Spiegler Patrícia

Orfű az édené válás útján

A turisztikai desztinációknak, amikor kialakítják kínálatukat és megtervezik marketing tevékenységüket, egy nagyon fontos dolgot mindenképpen szem előtt kell tartaniuk: *mire is vágyik a turista?* A motivációs elméletek tükrében kijelenthető, hogy amikor nyaralni indulunk, az édent keressük: a földi paradicsomot, a boldogság és a gyönyörűség kertjét. Ennek tekintetében a szakemberekben így merül fel a kérdés:

Hogyan válhat a desztinációnk édené?

A válasz Orfű esetében már évekkel ezelőtt megfogalmazódott: igaz ugyan, hogy Orfút a gyönyörű természeti környezet és a sokszínű turisztikai attrakciók édené varázsolják a turisták számára, ám hivatalosan is ki kell érdemelni az „EDEN” cím használatát.

Az Európai Bizottság 2006-ban indította útjára a *"European Destinations of Excellence"*, röviden EDEN, magyarra fordítva pedig *"Kiváló Európai Desztinációk"* elnevezésű programot. A pályázat keretében megvalósítandó projekt célja, hogy felhívja a figyelmet az európai turisztikai desztinációk értékeire, sokszínűségére, továbbá, hogy a turisztikai fejlesztéseiket a társadalmi-kulturális-környezeti fenntarthatóság elvei mentén végző desztinációk ismertségét növelje, marketingkommunikációjukat támogassa. A projekt végrehajtásával az Európai Bizottság többek között ösztönözni kívánja a szezonális és a területi koncentráció oldását, a fenntartható turizmusfejlesztési modellek terjedését, továbbá elő kívánja segíteni a jó gyakorlatok közötti tapasztalatcserét, illetve a szakmai kapcsolatok erősödését a díjazásban részesülő desztinációk között. A programhoz eddig 26 európai ország csatlakozott.

Az EDEN program évente más és más témában választ tagállamonként egy-egy "kiváló" turisztikai térséget. A hazánkban a Magyar Turizmus Zrt. által lebonyolított program keretében 2006-ban „Vidéki desztinációk”, 2007-ben „Hagyományok”, 2008-ban „Ökoturizmus”, 2009-ben „Természetes vizek”, 2010-ben „Régi értékek, új funkciók” témában hirdették meg az EDEN-pályázatot.

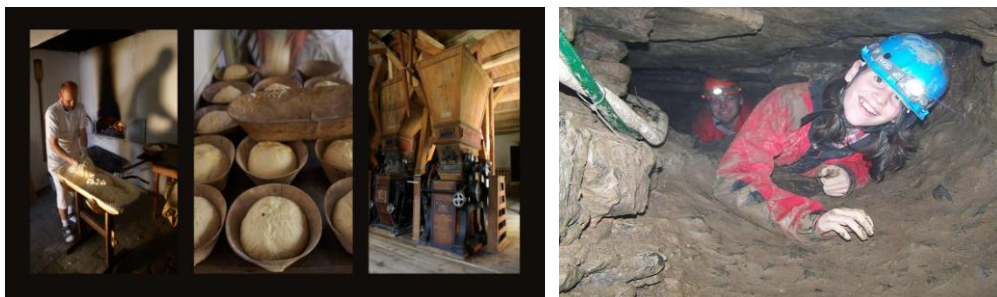
Habár minden év új témát hozott, ám Orfűn tényleg „minden adott” a turisták kikapcsolódásához és a kiválóság megteremtéséhez: egy fejlődő vidéki desztináció, ahol

őrzik az élő hagyományokat, valamint jelentős, színvonalas vízhez kapcsolódó és ökoturisztikai kínálattal rendelkezik, miközben az ipari örökséget is a turizmus szolgálatába állítja.

Hogyan is lehetséges, hogy ez mind adott Orfún? Röviden vázolja: Orfú a Baranya megyei Hegyháton, a Mecsek hegység északnyugati "hátánál", Pécstől 16 km-re elhelyezkedő üdülőfalu. A völgy korábbi öt ősi települése (Orfú, Mecsekrákos, Bános, Mecsekszakál és Tekeres) formálódott az elmúlt jó harminc év alatt - a természeti értékek lehetséges megtartásával, sőt gyarapításával - az ember beavatkozása révén (tórendszer kialakítása) ezerarcú, mégis egységes, Európa szerte ismert üdülőtérületté. A közel 1000 lelket számláló település kisvárosnyi (445 hektáros) belterületén lakó- és üdülőövezetek, erdők és tavak (az Orfú, a Pécsi és a Herman Ottó- tó, összesen 113 hektár vízfelülettel) találhatóak egymás mellett. Orfú szállásain 2010-ben 61 ezer vendégéjszakát számoltak. A desztináció turizmusa az elmúlt években dinamikusan fejlődött. A dél-dunántúli idegenforgalmi régióban Pécs és Harkány után a leglátogatottabb térség. Az orfúi desztinációhoz tartoznak Abaliget, Kovácsszénája és Husztót települések, egymás kínálatát erősítve.

A desztináció főbb vonzerői élménycsoportokba rendezhetők:

- az örökség-kulturális értékek közé sorolhatóak a helyi védettséget élvező régi lakóházak (pl. Tekeres látképe, Kovácsszénája ősi halmazos településszerkezete), a Malommúzeum és a Kézműves Udvar, a medvehagymára épülő gasztronómiai kínálat, valamint a hagyományőrző rendezvények;
- a természeti vonzerők alapja a Mecsek védett természeti értékei és karsztos formavilága, a karsztforrások és a barlangrendszer (Duna-Dráva Nemzeti Park, Nyugat-Mecsek Tájvédelemlégi Körzet, tanösvények, túraútvonalak, Mecsek Háza barlangi turisztikai központ, Abaligeti-barlang, Vízfő-forrás és Forrásház stb.);
- erős az aktív turizmus kínálata, hiszen Orfún több helyen is lehet lovagolni, kerékpározni (Pécs-Orfú-Abaliget) kerékpárút, horgászni-vadászni, kajakozni, vitorlázni, túrázni stb.;
- a vízi turizmust erősíti az orfúi és abaligeti tavak (horgászat, strandolás, csónakázás, vízi sportok stb.) adta lehetőségek mellett a 2010-ben megújult Aktív Víziturisztikai Központ és Aquapark;
- az ifjúsági turizmust támogatja Orfú számos ifjúsági szálláshelye, erdei iskolai programja, valamint az osztályoknak vagy a családoknak szóló programajánlatok, de itt említhető az ifjúságot megcélzó ismert zenei fesztivál, a Fishing on Orfú is.

Az orfúi turizmust a kiváló adottságok mellett a térségi összefogás és professzionális marketing erősíti. A 2008 szeptemberében létrehozott Orfúi Turisztikai Egyesület tagjai közöttük találjuk a térség (Orfú, Abaliget, Husztót és Kovácsszénája) számos szállásadóját, vendéglátóhelyét és a turizmussal kapcsolatban álló civil szervezetek. Az

egyesület szorosan együttműködik a helyi önkormányzatokkal. Az egyesület munkaszervezete, az orfűi Turisztikai Desztináció Menedzsment (TDM) szervezet 2010. január 4-én kezdte meg működését. A szervezet a térségbe látogatók magas színvonalú kiszolgálására, informálására, a vendégelégedettség növelésére törekszik. Feladatkörébe tartozik a Tourinform iroda szakmai irányítása, működtetése is. A TDM az elmúlt két évben kialakította a térség vonzó turisztikai arculatát és dinamizálta a marketingtevékenységet. A TDM szándéka szerint a turisztikai fejlesztéseket a szolgáltatók és a helyi lakosság bevonásával, a vendégek igényeivel összhangban, a fenntartható fejlődés szempontjai szerint kívánja megvalósítani. E célból rendszeresen szervez közösségi fórumokat, workshopokat, valamint kidolgozta a desztináció versenyképességi stratégiáját, megalapozva a jövőbeli fejlesztéseket

Hogyan nyerhető el az EDEN kitüntetés?

Ha Orfű esetét nézzük, akkor azt mondhatjuk, hogy a jó adottságok és a jó pályamű mellett térségi összefogásra, egy jó csapatra és kitartásra van szükség. A történetet kezdjük az elején. 2007-ben „Magyarország legjobban fejlődő vidéki desztinációja” címet a Natúrpark Térségfejlesztési Kht. Természetesen Őrség c. pályaműve nyerte el. Az „édeni” kitüntetéssel azt díjazták, hogy az Őrség az elmúlt években jelentős fejlődésen ment keresztül a fenntarthatóság elvei mentén. A pályázat sikerességének záloga a kistérségi összefogáson alapult, amelynek keretében a térség területfejlesztéssel foglalkozó szakemberei az állami, civil és vállalkozói szféra tagjaival működtek együtt. A sajtóban nagy visszhangot kapott az Őrség a cím elnyerése révén, és a szakma is felfigyelt a pályázat értékére. Ekkor tudatosult Orfű turizmusának képviselőiben, hogy ez a térség is indulhatna a kiváló európai desztináció cím elnyeréséért.

A következő évben, amikor „Magyarország legjobb, élő hagyományokat őrző desztinációját” keresték, már Orfű is a pályázók között volt „A Mecsek-Hegyhát íze” c. munkájával, azonban ebben az évben a Hortobágyi Természetvédelmi és Génmegőrző Kht., „Hortobágy, a pásztorok földje” című pályaműve nyerte el az édeni kitüntetést. Az EDEN-cím viselésére jogosult Hortobágy az ember és a táj több ezer éves harmonikus együttélését szimbolizáló tájegység, ahol a hortobágyi pásztorélet minden elemét felölelő rendezvényeket tartanak világörökségi környezetben, nemzeti parki felügyelettel. Orfű ekkor még a másodikkak, a külön díjazásban részesülők körébe sem jutott be. Ám az édeni cím elnyeréséről szóló álmait nem adta fel a térség, hanem következő évben is újra pályázott.

A 2008/2009-ben induló projekttéma keretében „Magyarország legjobban fejlődő ökoturisztikai desztinációja” került kiválasztásra. A pályázaton nyertes desztináció az Írott-kő Natúrpark lett, ahol a natúrpark természetes vonzerői, a tudásbázis, a szakmailag képzett, elkötelezett civil szervezetek, állami szereplők összefogása a természeti értékek színvonalas, sokoldalú bemutatását teszi lehetővé. Orfű ebben az évben már a döntőbe jutott és „Zöld ritmusban” pályaművét különdíjjal jutalmazták, ami promóciós támogatást és elismerő oklevelet biztosított. Orfű részt vehetett az UTAZÁS 2010 kiállításon a Magyar Turizmus Zrt. EDEN-standján.

2009/2010-ben „Magyarország legígéretesebb természetes vízi desztinációja” téma keretében magas színvonalú vízi, illetve vízhez kapcsolódó turisztikai kínálatra épülő térségi turisztikai desztinációkat, turisztikai együttműködések díjaztak. Orfű teljes mértékben magáénak érezte ezt a témát, hiszen turizmusa alapvetően az orfűi tavakban rejlő lehetőségekre épül. Ám a megtisztelő édeni kitüntetést a „A Tisza-tavi Túraközpont Hálózat, mint a Tisza-tavi vízi kalandozások túraszervezője” c. pályamű

nyerte – a Tisza-tó Magyarországon, jól megkülönböztethető vízi turisztikai kínálattal rendelkezik, melyben számtalan olyan elem megtalálható, amelyek ilyen szervezett formában és garantált módon egyetlen más tavunkon sem érhetők el. Habár szoros volt a küzdelem, Orfű ismét csak a másodikok, a különdíjasok közé került, így elismerő oklevéllel és promóciós támogatással gazdagodott. A támogatást az Orfűi Turisztikai Egyesület TDM szervezete a regionális média nyomtatott és online felületein való hirdetésekre fordította.

A történetben a fordulópontot a 2010/2011. évi pályázati kiírás hozta. Az „EDEN destination with regenerated physical site” téma keretében Magyarországon a *'Régi értékek – új funkciók'* címmel került kiválasztásra a legjobb olyan turisztikai desztináció, ami ipari, mezőgazdasági, közlekedési vagy katonai örökségéhez kapcsolódó turisztikai kínálatát magas színvonalon mutatja be a turisták számára. Ha önmagában Orfű vonzerőit tekintjük, az előző évek témái, úgy, mint örökség-, öko- és vízi turizmus inkább jelentik a térség erősségét, azonban kitekintve a Mecsek térségére, egy több mint száz éves múltú visszatekintő turisztikai desztináció képe rajzolódik ki a szemünk előtt. A Mecsek és vonzáskörzete jelentős turisztikai adottságokkal és hagyományokkal rendelkezik. A Mecsek és turisztikai attrakciói, mint minden változnak, fejlődnek, átalakulnak. A *"Mecseki meglepetések: új értékek – régi terek"* c. pályamű, amelyet Orfű Pécsváraddal és Péccsel összefogva nyújtott be, ezt az átalakuló folyamatot mutatta be. A mecseki térség turisztikai potenciálja az utóbbi évek tudatos termékfejlesztésének, attrakció-, szolgáltatás- és szálláshelyfejlesztésének köszönhetően meghatározódott. A pályázat célja volt a mecseki térség eredetileg ipari, mezőgazdasági, közlekedési és katonai örökséghez kapcsolódó, ma a kulturális turisztikai kínálatot erősítő termékeinek, élményláncának ismertté tétele a hazai és európai közönség körében. Az Orfűi Turisztikai

Egyesület TDM szervezete, Pécsvárad önkormányzata és a TÉDÉEM PÉCS Nonprofit Kft. összefogása révén a Mecsek térségének következő attrakciói szerepeltek a pályázatban:

- Az orfűi tórendszert tápláló **Vízfő-forrás** és az arra épült **Forrásház**, mely korábban Komló vízellátását biztosította. Az ipari műemlékhez **tanösvény** vezet.
- Az egykori vízimolnárok munkáját bemutató orfűi **Malommúzeum**.
- A **Mecsek Háza** a környék barlangjainak (kiemelten a Trió-barlangnak) extrém turisztikai és szakmai kutatási célú barlangtúráinak bázisa.
- A térség természeti kincseihez kapcsolódó ipari emlékek sorát gazdagítja a **mecseki kijelölt gyalogtúra ösvényeken megközelíthető üveghuták** egész sora.
- A korábban erdészeti ipartelepként működő területen kialakított **Mecsextrém Park** nemcsak erdei környezetével vonzza a kalandra vágyókat, hanem tudatos környezeti nevelést is nyújt kicsiknek, nagyoknak.
- A Pécs EKF 2010 projekt egyik fő pillére az ide tervezett **Zsolnay Kulturális Negyed** volt, mely egyedülálló multifunkcionális térként nemcsak az 1852-ben alapított Zsolnay Porcelángyár ipari örökségét mutatja be méltó módon, hanem otthont biztosít a régió mindenkori kulturális, tudományos újdonságoknak, az innovációnak.
- A Pécs főterén található **Nádor Galéria** épülete a 17. század végétől egészen 19. század közepéig laktanyaként működött, majd 1846-tól 1988-ig szállodaként funkcionált. A bezárást követően majd 20 évig kihasználatlanul álló, korábbi Hotel Nádort 2009-ben sikerült újjáéleszteni, s múltjához, építészeti níveléhez méltó módon átlényegíteni kiállítóterré, ahol a helyi művészek és művészcsoportok kapnak lehetőséget a bemutatkozásra.
- A funkcióváltás jó példája Pécsen az egykori Kossuth Mozi helyén működő **Trafik Lokál** szórakozóhely.

- A Mecsek egyik legféltettebb kincse a **Pécsvárad vár**. Az eredetileg ispotályként (gyógyító központként) működő bencés apátság épületeiben ma múzeum, és szálloda működik. Az idelátogatóknak az Árpád-kori emlékeken (pl. Magyarország legrégebbi freskóján) kívül a nyári, Szent István napi várszínházat, sőt, egész évben minden szombaton garantált programot kínál a vár.

Az EDEN pályázati felhívásra 2010/2011-ben 16 nevezés érkezett be, a győztes kiválasztása szakmai záró konferencia keretei között egy turisztikai szakemberekből álló Döntőbizottság részvételével történt. A 2011. május 10-én megrendezett eseményen az öt legjobb eredményt elért desztináció kapott bemutatkozási lehetőséget, ezt követően a Döntőbizottság zárt ülésen hozta meg a végső döntést. A Döntőbizottság döntésénél figyelembe vette a térségek pályázati anyagait, az Értékelő Csoport által készített értékeléseket, a helyszínbejárások tapasztalatait, valamint az elhangzott prezentációkat. Az EDEN pályázat záró konferenciáján beszédet mondott, illetve a Döntőbizottság munkájában részt vett: Dr. Nemes Andrea a Nemzetgazdasági Minisztérium Turisztikai Főosztályának vezetője, Horváth Gergely, a Magyar Turizmus Zrt. vezérigazgatója, Pap Zoltán az NGM Turisztikai Főosztályának szakmai főtanácsadója, Mártonné Máthé Kinga az MT Zrt. mb. hálózati igazgatója és Illésné Balázs Edina, az MT Zrt. szakmai titkára.

Hogyan használhatjuk az EDEN-címet?

A pályázaton nyertes desztináció jogosulttá válik a "Kiváló Európai Desztináció - European Destination of Excellence" (EDEN) megnevezés használatára. Ez az európai kitüntetés egyszerre elismerés a szakmától és út a közönség megnyerése felé. A kiválasztás további lendületet ad a győztes térség turisztikai fejlődésének. A címet elnyerő térség a díjjal együtt különböző promóciós támogatásokban részesül.

Melyik desztináció ne szeretne hivatalosan is édené válni? Az EDEN szónak marketing értéke van. Az utazni vágyók könnyen felfigyelnek arra, ha az „édenbe” hívjuk őket nyaralni. A látogatók bizalma megnő, amikor a desztinációba érkezve egy tábla az EDEN-ben köszönti őket. Az EDEN kitüntetés ráadásul nem csak a hazai, hanem az európai vendégkörnek is szól. Az EDEN-cím és logó az elmúlt években bekerült az európai polgárok tudatába.

Az európai szintű elismerés jegyében a mecseki térség, mint győztes részt vehetett a 2011. évi Európai Turizmus Fórumon, ahol európai társaival átvehette a "Kiváló Európai Desztináció" díjat. A nemzetközi piacokon való promóciót a közös európai portálon való megjelenési lehetőség (www.edenineurope.eu) és az Európai Bizottság által a desztinációkról készített kisfilm (<http://eden.itthon.hu/mecsek.html>) segítette. A Mecsek, mint nyertes térség részt vehet az Európai Bizottság kezdeményezésében megvalósuló, az európai nyertes desztinációk szakmai együttműködését elősegítő hálózatfejlesztési projektben.

Az országos szintű promóciót a Magyar Turizmus Zrt. támogatja. 2011-ben az Orfű, Pécs és Pécsvárad összefogásával kialakított mecseki desztináció, mint az elismerő címet elnyerő magyarországi térség marketingeszközeinek fejlesztéséhez a Magyar Turizmus Zrt. 2.000.000 Ft értékben járult hozzá. A mecseki összefogás ezt a támogatást elsősorban az online jelenlét erősítésére használta fel. Ennek keretében létrejött a desztináció önálló weboldala (www.mecsekimeglepetesek.hu), amit országos és regionális online kampánnyal népszerűsítettek (pl. www.bama.hu, www.port.hu stb.). A közösségi jelenlétet a facebook oldal (<http://www.facebook.com/pages/Mecseki-Meglepetesek/240241142682649>) létrehozásával érték el. A térségről magyar és angol nyelvű

szakmai összefoglaló készült, valamint megjelenési lehetőséget kapott a Magyar Turizmus Zrt. micro-site-ján, az eden.itthon.hu honlapon. A Magyar Turizmus Zrt. tanulmányutat is szervezett a Mecsekbe, amire meghívta a szakma és a sajtó képviselőit. A helyi szintű marketing és értékesítés a pályázatban részt vevő szervezetek és attrakciók kezében van. A látogatók az összefogásban szereplő attrakciók helyszínein Mecseki útlevelet kapnak, amely segítségével végig tudják járni a „régik terek új, turisztikai programjait”. Ezen kívül minden helyszínen annak, aki legalább ezer forint értékben vesz igénybe szolgáltatást, egy-egy gyöngyszemet kap ajándékba. A gyöngyöket Pécsváradon, agyagból, ún. raku technikával (innen az antiknak látszó, repedezett máz) készíti egy iparművész, aki Párizs és Frankfurt ékszer világvásárai után most az EDEN-i vendégeinknek is örömet okoz. A pályázat keretében évszakos bontásban komplex programcsomagok kerültek kidolgozásra, így nyáron családi program, ősszel csapatépítő tréning, tavasszal osztálykirándulás, míg télen orrfagyasztó, adventi meglepetések várták a mecseki turistákat. A mecseki desztináció települései, Orfű, Pécs és Pécsvárad jogosult az EDEN-cím használatára, így ezt a logót többek között megjelenítik települési turisztikai táblákon, kiadványokon és honlapokon.

Továbbra is keresik az EDEN-t!

A pályázatot az Európai Bizottság 2011/2012-ben az eddigi évektől eltérően nem egy adott témára, hanem az eddigi nyertesek promotálására írta ki. A Magyar Turizmus Zrt. 50 000 EUR-t - azaz maximális támogatási keretet - kapott, melyet a program eddigi hazai nyertesének - Órség, Írottkö Natúrpark, Hortobágy, Tisza-tó, Mecsek - promotálására fordít. A projekthez partnerként a Cseh Turisztikai Hivatal csatlakozik, az összefogás célja, hogy a két szervezet a cseh és a magyar nyertes desztinációkba kölcsönösen szervezett tanulmányutak által is növelje az EDEN program ismertségét és népszerűségét.

2012/2013-ban azonban újra egy meghatározott témában keresik majd a legjobb édeni európai desztinációkat!